

Nr 78.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1939 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om anslag till stipendieunderstödd kursverksamhet inom byggnadsfacket för landsbygdens småbrukare.

(1:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 108 av herr *Domö m. fl.* och II: 177 av herr *Bagge m. fl.* har hemställts, att riksdagen ville under nionde huvudtiteln för budgetåret 1939—1940 anvisa ett reservationsanslag å 200,000 kronor till stipendieunderstödd kursverksamhet inom byggnadsfacket för landsbygdens småbrukare.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till motionen I: 107.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat yttrande över motionerna I: 108 och II: 177 från samfundet för hembygdsvård.

På hemställan av första kammarens andra tillfälliga utskott (utlåtande nr 11) och andra kammarens andra tillfälliga utskott (utlåtande nr 7) har *årets riksdag* i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning om möjligheterna att nedbringa landsbygdens byggnadskostnader samt till riksdagen inkomma med de förslag, vartill berörda utredning kan giva anledning.

Samfundet för hembygdsvård har anfört följande.

Den av motionärerna påtalade bristen på yrkesskicklig arbetskraft för behövt ny- och ombyggnadsarbete på landsbygden har länge gjort sig känd och vid åtskilliga tillfällen i olika sammanhang uppmärksammats. Samfundet har också genom sin kontakt med landsbygdens byggnadsverksamhet haft rikt tillfälle till iakttagelser i sådant avseende inom skilda delar av landet. I alltmera vidgad omfattning har Samfundets verksamhet också inriktats på att bibringa de på landsbygden verksamma yrkesmännen kunskaper, som äro nödvändiga för ett tillfredsställande resultat av deras arbete.

Samfundet har dock med hänsyn till sina egna resurser icke kunnat befatta sig med yrkesutbildning i egentlig mening utan har begränsat sin uppgift till höjandet av kunskapsnivån hos dem, som handhava ledningen av landsbygdens byggnadsföretag, lantbyggmästarna. Då dessa yrkesmän i regel själva deltaga i arbetets utförande har Samfundets verksamhet också kommit att tangera men täcker ingalunda den av motionärerna närmast åsyftade.

De yrkesmän, som söka sig till de av Samfundet ledda byggmästareskolorna och byggmästarkurserna, tillhöra i stor utsträckning landsbygdens självlärda byggnadsarbetare och besitta därför redan en viss grad av yrkesskicklighet och praktisk erfarenhet. Visserligen fattas dem i allmänhet rätt mycket även i dessa avseenden, en brist alltså, som det i första rummet gäller att söka avhjälpa, men undervisningen måste dock huvudsakligen inriktas på att meddela sådana kunskaper, som erfordras för utövande av deras uppgift såsom ledare och i viss mån också planläggare av byggnadsföretag.

Att arbetsledaren besitter erforderliga kunskaper är visserligen av stor betydelse men utgör ingen säker borgen för ett fullgott resultat, därtill kräves också bl. a. god yrkesskicklighet hos dem, som jämte honom deltaga i arbetets utförande. Med den mångfald av nya arbetsmetoder och byggnadsmaterial, som nu kommit i användning även vid relativt enkla byggnadsföretag, räcker det ej med kännedom om och vana vid gammalt arbetssätt; byggnadsarbetet har blivit mera komplicerat och felkällorna flera än förr, och det är därför också nödvändigare än förr för en byggnadsarbetare att förskaffa sig allsidig inblick i sitt yrke och förmåga att bedöma förutsättningen för ett tillfredsställande resultat.

Det lider därför intet tvivel att allt vad som från det allmännas sida göres för att höja yrkesskickligheten hos landsbygdens byggnadsarbetare är ägnat att i hög grad befrämja ett förbättrat byggnadssätt. Såsom ett led i den på dagordningen stående omorganisationen av den tekniska undervisningen i landet men helt fristående från vad i detta avseende kan komma att beslutas synes en kursverksamhet sådan motionärerna tänkt sig — gärna förbunden med stipendieunderstöd för dem som huvudsakligen äro bundna vid lantarbete — helt inriktad på den lantliga byggnadsverksamheten vara av stort värde.

Samfundet för hembygdsvård, som redan många år och i ökad utsträckning åtnjutit anslag av allmänna medel för sin kursverksamhet, har för innevarande år gjort underdånig framställning om väsentligt ökat anslag för denna sin verksamhet. Det synes Samfundet som om den nu ifrågasatta kursverksamheten på ett naturligt sätt ansluter sig till och kompletterar Samfundets lantbyggmästarekurser. Den betydande erfarenhet och den nära kontakt med landsbygdens byggnadsfrågor och dess byggnadsfolk, som Samfundet vid denna sin mångåriga verksamhet vunnit, äro tillgångar, som borde kunna tillgodogöras i motionärernas syfte. Att med anlitande av allmänna medel starta en ny kursverksamhet av en med Samfundets så närbesläktad art, som den nu ifrågasatta, utan att anknyta den till eller samordna den med den av Samfundet likaledes med stöd av allmänna medel bedrivna, synes icke organisatoriskt välbetänkt. Det vill däremot synas som om syftet bäst skulle vinnas om den ifrågasatta nya kursverksamheten organiskt anslötes till den av Samfundet redan bedrivna.

Årets riksdag har — såsom den föregående redogörelsen utvisar — hos Kungl. Maj:t anhållit om en allsidig och förutsättningslös utredning om möjligheterna att nedbringa landsbygdens byggnadskostnader. I samband härmed torde självfallet även böra undersökas, om anordnandet av kursverksamhet eller stipendieunderstödd utbildning inom byggnadsfacket för småbrukare skulle kunna bidra till en lösning av landsbygdens byggnadsproblem. Att utan närmare utredning anvisa särskilt anslag för detta ändamål anser sig utskottet emellertid icke kunna tillstyrka.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I:108 och II:177 må, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet anført, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 25 maj 1939.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Granath, Tjällgren, Alfred Andersson, Gabrielsson, von Stockenström* och *Anderberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Hedlund* i Häste, *Olsson* i Rödningsberg, *Gustafson* i Vimmerby, *Andersson* i Löbbo, *Carlström, Andersson* i Tungelsta och *Persson* i Grytterud.
